

De Riepe

Het straatmagazine van Noord-Nederland

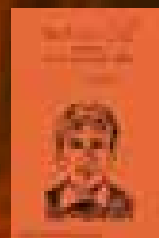
Thema
Abracadabra

Gebarentaal

“Mimiek is ook belangrijk bij gebarentaal.”

VERDER IN DIT NUMMER

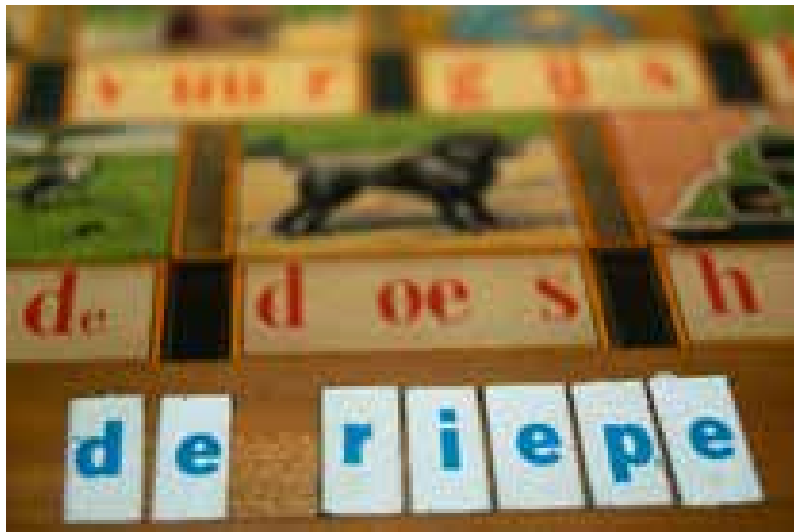
- Terug in de samenleving
- Henk Bijlholts strijd tegen laaggeletterdheid

KEURMERK
straat
krant

PRIJS €2,10
waaryan ~~€0,90~~
voor de verkoper

alleen kopen van
verkoper met badge

Fotografie Theo Koelmans

Taal bereikt je hoofd en je hart

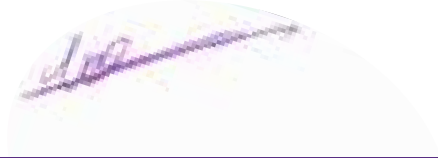
Het leesplankje met “aap, noot, mies” heeft onze ouders en grootouders vroeger beeldend taalonderwijs verschaft. Mijn vader vertelde dat hij het in de klas uit het hoofd moest leren om het daarna ook nog op te kunnen “dreunen”. Dat vergeet je de rest van je leven niet meer.

Tijdens mijn lagereschooltijd, in 1972, kregen we taalles soms in spelvorm: Loco (leren, oefenen, controleren, ordenen). Je voerde taal- en rekenopdrachten uit en als je dan de tegeltjes omdraaide kreeg je een prachtig vormgegeven blokjes en driehoekig patroon. Zat er een fout in, dan moest je de vraag nog een keer beantwoorden, net zolang tot het figuur helemaal klopte.

Ik vond taal veel interessanter dan rekenen en tot en met de dag van vandaag verrijkt taal mijn leefwereld: “Als je tegen iemand praat in een taal die hij begrijpt, dan bereik je zijn hoofd. Als je tegen iemand praat in zijn eigen taal, dan bereik je zijn hart”, zei Nelson Mandela. Ondanks het stimuleren van taal op school blijken toch veel mensen moeilijkheden te hebben met lezen en schrijven. Sinds de komst van het internet leest men minder boeken. Daarom zijn er binnen de bibliotheken speciale taalhuizen opgericht, waar volwassenen en kinderen met dyslexie en/of laaggeletterdheid lees- en taalcursussen kunnen volgen. Ze krijgen daar meer zelfvertrouwen en durven weer een boek te lezen.

Slaat u dit nummer van De Riepe open, laat u dan verrassen: ieder mens spreekt zijn of haar unieke taal.

Anna de Ruiter

DE RIEPE

Het straatmagazine van Noord-Nederland

De Riepe, Gronings voor stoep, is het straatmagazine van Noord-Nederland. De Riepe verschijnt eens per maand. Het blad is een initiatief van stichting WerkPro. Mensen die om uiteenlopende redenen dak- en thuisloos zijn, verkopen het magazine. Onder deze verkopers vallen ook mensen uit andere landen, mensen die in Nederland en in hun land van herkomst weinig tot geen perspectief hebben. Alle verkopers dragen als legitimatiebewijs een registratiepasje. U betaalt voor het magazine €2,10. Daarvan is 90 cent voor de verkoper, de rest gaat terug naar het project. De Riepe is geen commercieel magazine; naast inkomsten uit verkoop worden middelen verworven uit sponsoring, subsidiëring, fondsen en advertenties. Eventuele meeropbrengsten zullen worden aangewend in het circuit van dak- en thuislozen.

Donateur worden?

Bel of mail naar het distributieadres voor meer informatie.

- Heeft u klachten over een verkoper? Noteer het pasnummer en bel naar het distributieadres.
- Niets uit deze uitgave mag worden gebruikt zonder toestemming vooraf van de redactie.

COLOFON

PROJECTBEGELEIDING WERKPRO
Antonie Grootenhuis

PROJECTBEGELEIDING STUDIO SPINLINK
Dominique Krauts

REDACTIE

Marja Hillenga
Cherinda Zwier
Arnold de Meijer
Anna de Ruiter
Robert van Bergen

Marieke Werkman
Wietske Aupers
Rudy Vane
Robby Bakker
Frits Croes

HOOFDREDACTIE
Dominique Krauts

VORMGEVING
Dinah Jellema

EINDREDACTIE
Sofie Risamena

FOTOGRAFIE
Suzanne Posthumus
Jaap ten Hoove
Frits Blom

Chico Bolt
Wim Mijlof
Theo Koelmans

VASTE COLUMNISTEN

Janpieter Buskes
Jaap Krol
Wilma Bouma
Eddy Sikma
Lydia Tuijnman
Dick Bijmolt

Gerard Lohuis
Fokko Oldenhuis
Natalja Oosterbaan
Chantal Kuipers
Gerlinde Spaan

ILLUSTRATIE COVER
Robby Bakker

STRIP
Ido Dijkhuis

PUZZEL
Luuk Kobes

ILLUSTRATIES
Paul Kimkes
Pim de Boer
Robby Bakker

DRUK
Van Liere Media, Emmen

MET DANK AAN

Leger des Heils voor het ter beschikking stellen van de distributiefaciliteiten, subsidiënten, donateurs en anderen die een bijdrage leveren aan de financiering van dit magazine. En niet te vergeten: de vele vrijwilligers en stagiaires zonder wie dit project niet draaiende kan worden gehouden.

SPECIALE DANK

Gaat uit naar alle verkopers, schrijvers, dichters, tekenaars en fotografen uit de groep van dak- en thuislozen.

BEGELEIDING VERKOPERS

Eddy Posthumus
Jeffrey Visser
Yvonne Ottens

De Riepe is een uitgave van WerkPro.

REDACTIEADRES DE RIEPE

Protonstraat 6
9743 AL Groningen
06-1147 8111
redactiederiepe@werkpro.nl

DISTRIBUTIEADRES DE RIEPE

WerkPro Groningen
Eemskanaal NZ 32a
9713 AB Groningen
Tel: 050-5791818 (09:00 - 13:00 uur)
e-mail: riepe@werkpro.nl
website: www.deriepe.nl
twitter.com/De_Riepe
bankrek. NL3818GB0685757617
t.n.v. straatmagazine De Riepe

WerkPro Leeuwarden
Tel: 088 066 31 80
e-mail: riepe@werkpro.nl

ISSN
2405-769X

WerkPro

SpinLink

INHOUDSOPGAVE

HENK BIJLHOLTS STRIJD TEGEN LAAGGELETTERDHEID

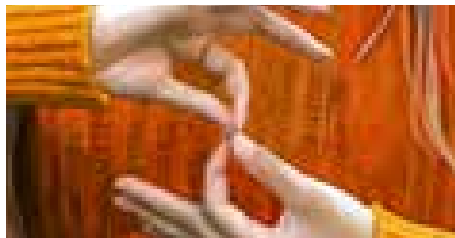
4

‘Mensen over de drempel krijgen. Dat is wat ik doe.’ Henk Bijlholt (60) is taalambassadeur en werd in 2019 zelfs uitgeroepen tot Taalheld.

10

GEBARENTAAL

Als we het over taal hebben denken we meestal aan taal met woorden, gesproken of geschreven. Maar minder bekend is de gebarentaal, gebruikt door doven en slechthorenden.

TERUG IN DE SAMENLEVING

14

Veel mensen weten niet hoeveel tbs’ers er dagelijks vrij rondlopen in de maatschappij zonder problemen te veroorzaken. In dit artikel is met een aantal deskundigen en ervaringsdeskundigen gesproken uit de Van Mesdagkliniek in Groningen en de reclassering Noord-Nederland.

20

LEESPLEZIER

‘Spelenderwijs een kind enthousiast maken om te lezen, dat is wat je doet.’ Ina Woltjer (71) is voorleesvrijwilliger van een Syrisch meisje van tien. Ze leest haar voor uit Nederlandse kinderboeken om het kind zo te helpen zich de Nederlandse taal eigen te maken.

De lamme en de blinde

6

Het bijzondere geluk

7

Marieke Werkman

8

Gekkenwerk

9

Kunst op straat

12

Werk in uitvoering

13

Koken met een missie

17

Recht en krom

18

Jaap Krol

19

Mea Sententia

22

Bie pad en weg

23

Kruiswoordcrypto

23

Horoscoop

24

Mantelkat

25

Straatklinkers

26

Businesscluboverzicht

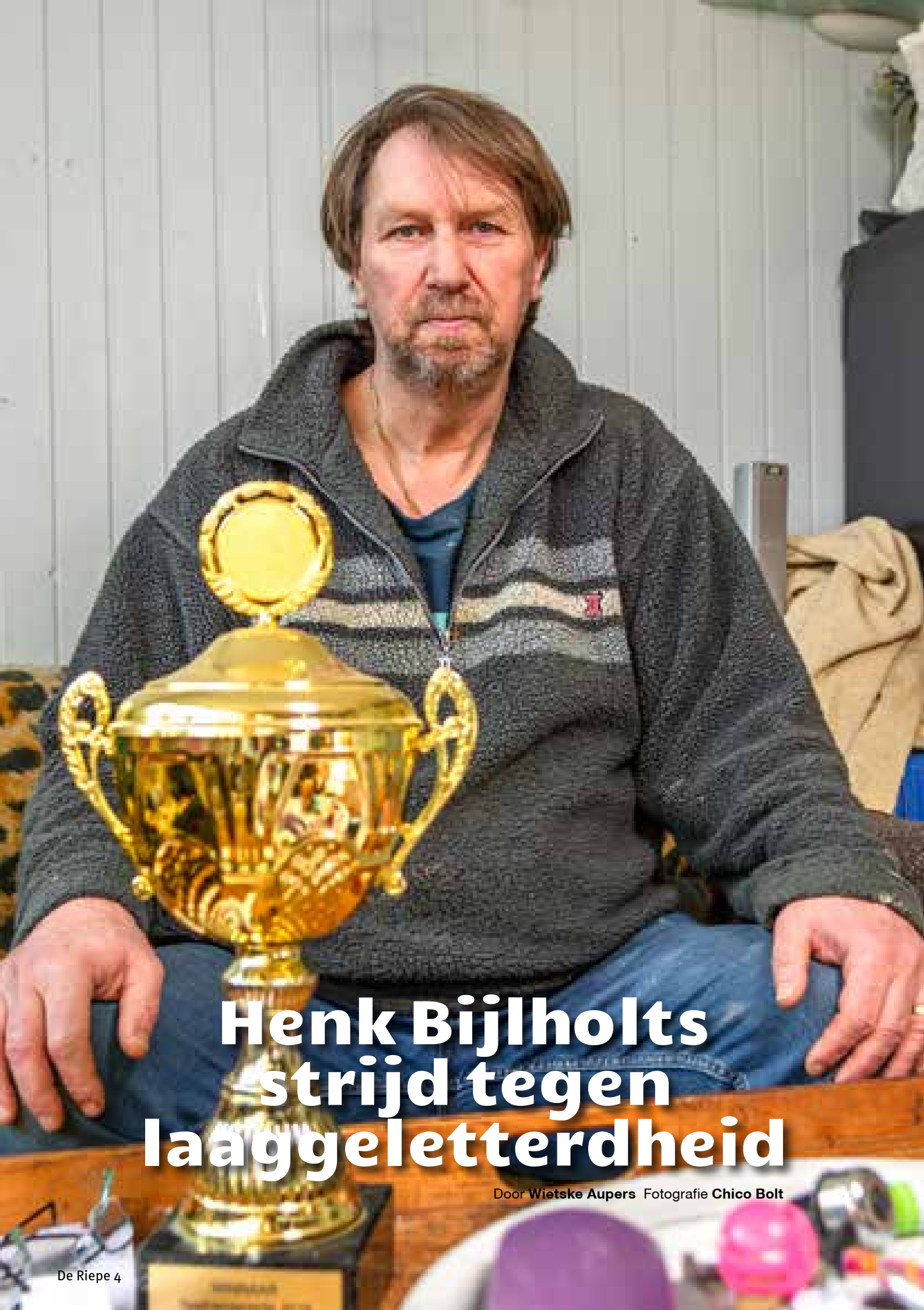
26

Opvanginstellingen

27

Straatkanjers

28

Henk Bijholts strijd tegen laaggeletterdheid

Door Wietske Aupers Fotografie Chico Bolt

‘Mensen over de drempel krijgen. Dat is wat ik doe.’ Henk Bijholt (60) is taalambassadeur en werd in 2019 zelfs uitgeroepen tot Taalheld. Hij kreeg eerst de TaalHeldenprijs Groningen en daarna ook nog eens de landelijke TaalHeldenprijs, uit handen van prinses Laurentien. Henk werd gelauwerd omdat hij anderen helpt hun laaggeletterdheid aan te pakken. En hij weet waar hij het over heeft omdat hij zelf tot voor kort nauwelijks kon lezen en schrijven.

Hij had er van kleins af aan moeite mee. ‘Schrijven lukte wel, maar lezen was moeilijk. De letters kwamen niet goed aan. Ik spelde alles andersom. Ik werd op school in een soort strafhoek gezet om matjes te vlechten. Anderen keken me aan van “Daar heb je die dommerd weer”. Ik sloeg er weleens op, maar dan moest ik weer in de hoek staan.’ Henk is zelfs een keer van school weggelopen omdat hij het er zo akelig vond. ‘Ik kreeg geen hulp. Ik heb wel een paar keer aangegeven dat ik het moeilijk vond, maar het kwam niet binnen bij de juf en de meesters. Mijn ouders zijn er weleens achteraan geweest, maar ook zij kregen geen gehoor.’ Hij bleef tot zijn vijftiende op die school, want tot die leeftijd was er toen leerplicht. Daarna werkte hij bij DSW Stadspark, wat nu lederz heet. Daar hield Henk het drie maanden vol. Toen kon hij aan de slag in de bouw. Dat heeft hij tien jaar gedaan. Hij redde zich aardig. ‘Wat ik met mijn ogen zie, dat kan ik. En ik zie heel veel, alleen op papier komt het niet uit.’ Ook kreeg hij hulp van collega’s: ‘En zag aan mij dat er wat loos was. Ik zette alles net verkeerd neer. Hij is een hele poos met mij bezig geweest, tot ik wist hoe het moest. Hij heeft me zelfs metselen geleerd.’

*Ik schaamde
me toch*

Schaamte en smoesjes

Maar in zijn privéleven had hij last van zijn laaggeletterdheid. ‘Ik heb meerdere vriendinnen gehad, die wisten het in het begin niet. En zei weleens: “Waarom neem je nooit je telefoon mee?” Dan verzon ik smoesjes. Ik kon niet pinnen, dat deed mijn toenmalige vriendin. Ik kon niet echt zelfstandig boodschappen doen, ik pakte zomaar wat. Als ik verder van huis moest dan een paar straten, raakte ik in paniek.’ ‘Ik heb er geen moeite mee om te zeggen dat ik lezen en schrijven moeilijk vind, maar ik schaamde me toch. Je moet het steeds uitleggen en dan wil je niet meer. Als er op het werk formulieren werden uitgedeeld, dan deed ik alsof ik las en leunde achterover alsof ik alles begreep.’ Op een dag was er geen werk meer in de bouw en moest Henk weg. Hij heeft nog een tijdje met zijn broer oud ijzer lopen venten en kon toen weer aan de slag bij DSW Stadspark waar hij nog steeds werkt. Henk moest onder andere schoffelen en daarvoor moest hij leren omgaan met planten. Hij werd naar een school in Eelde gestuurd. ‘Daar zei ik tegen de meester: “Ik heb moeite met lezen en schrijven”. “Dat is goed dat je dat zegt”, zei hij.

Dikke vrienden

Een veel hartelijker onthaal dus, dan destijds op school. Maar de echte omslag kwam door zijn kameraad en collega bij DSW, Henk Bruining. Die had ook moeite met lezen en schrijven. ‘Hij zei “Je moet naar stichting Job.” Hij maakte voor mij een afspraak en ging mee. We dachten van elkaar dat we goed konden lezen en schrijven. Ze zijn nog altijd dikke vrienden. Bij Job kregen ze les van juf Simone. ‘Haar vergeet ik nooit.’ Ze kregen lezen en schrijven en computerles. Met veel meer aandacht dan vroeger op school. Een juf die wist en begreep wat haar leerlingen moeilijk vonden. Op een dag zei juf Simone: “Als je naar het Alfa-college gaat leer je nog meer”. Ook daar heeft hij lessen gevolgd. Hij kan nu pinnen, daar heeft hij nog hulp bij gehad van een collega. Hij kan in zijn eentje boodschappen doen. ‘Ik kijk nu ook goed wat ik pak en heb geduld. Ook bij een werkoverleg ben ik nu geduldig, omdat ik begrijp waar het over gaat. Ik werd vroeger op het werk nog weleens uitgelachen. Nu niet meer. Als ik van huis moet, raak ik niet meer in paniek. Ik rijd met mijn autootje zo naar Winschoten of Beerta. Het is best zwaar geweest. Soms als ik tegenslag heb, gaat het weer achteruit. Mijn zus heeft kanker, dat is geen leuk bericht om te krijgen. Daar helpt Henk Bruining mij doorheen. Die zegt dan dat we er nog een keer tegenaan moeten.’

Anderen helpen

Henk is trots op wat hij bereikt heeft. Vooral dat hij nu anderen met een taalachterstand kan helpen. Hij vertelt ze waar hij tegenaan liep en hoe hij zich nu redt. Hij heeft nog steeds les en neemt dat serieus. Hij krijgt die paar uurtjes vrij van zijn werk, maar zal het nooit zien als een pauze waarin hij achterover kan leunen. Als hij op de lagere school al hulp had gehad met lezen en schrijven, was hij misschien wel geworden wat hij echt graag wou: internationaal vrachtwagenchauffeur. Maar hij klaagt niet. ‘Mijn werk is mijn alles.’ ♦

DE LAMME EN DE BLINDE

Door Janpieter Buskes

Voor u ligt de laatste de Lamme en de Blinde. Niet alleen een afscheid van de rubriek, maar ook van zijn geestelijk vader die het aardse voor het hemelse heeft verruild. In een kleine 150 verhaaltjes heeft hij ons deelgenoot gemaakt van zijn diepe inzichten in het functioneren van het menselijk brein. Zijn mildheid, betrokkenheid en vooral warmte naar zijn medemens, zal zowel door de redactie van De Riepe alsook door de lezers gemist gaan worden. Op deze plek kunnen wij alleen maar onze dankbaarheid tonen aan Janpieter Buskes, dat wij ruim een decennium hebben mogen genieten van zijn pennenvruchten.
Rust zacht.

De redactie

EEUWIGE RUST

Hobbelend rijden we langs het Hillig Meer terug naar het hoofgebouw. Achter ons het jonge bos, ver voor ons het ‘oude’ bos. Groen, geurend en bemost. Mijn dochter en ik zitten achter op een soort golfkarretje, met onze rug naar de beheerster die ons net heeft rondgeleid.

Dik drie weken geleden is het vonnis oud. Uitgezaaide alvleesklierkanker. Daar waar ook mijn vader aan gestorven is. We hebben net een plekje uitgezocht waar mijn lichaam straks zal liggen. Geleid door God mag weten wat, naar een met loofbomen omzoomd hoekje gelegen aan een smal paadje in het oerbos. Een bosfortje. “Dit is het”, hoor ik mezelf roepen. Naast me staat stoer en onverschrokken mijn eveneens overtuigde dochter. ‘Hier is het!’ Toen we zo-even via het oude bos bij de boskapel kwamen, kreeg ze het te kwaad. Terwijl ik opgewekt ideeën aan het spuien was, realiseerde zij zich ineens het moment dat ze daar zou staan zonder mij. ‘Moeilijk hè’, zegt de beheerster zacht. Inge knikt. De tranen springen in mijn ogen. Ik hoef niets te doen alleen te voelen hoe ongelofelijk lief ze is. Plotseling, toch nog onverwacht passeren we Marcel, Mees en Eefje. Mijn kleinkinderen en hun vader. Bedoeling was dat we, eenmaal uitgezocht, gevierden de plek zouden bekijken. Opgewekt nemen Eefje en Mees plaats naast mij in de golfkar. Marcel en Inge volgen lopend. Onderweg spreken we haast koeiend en kalfend over de dood en het begraven. Ik daag Mees en Eefje uit de plek te vinden en geef een goede hint: ‘deze mevrouw heeft er net een vers paaltje ingeslagen.’ ‘Gevonden!’, roept Mees enthousiast terwijl hij en zijn zusje vrolijk op mijn toekomstige rustplaats staan te dansen. Als Inge en Marcel zich bij ons voegen, geef ik de kinderen mee aan hun dappere moeder. Marcel en ik lopen terug. Ik ben een man van woorden, hij is er één van zwijgen. Stil loop ik naast hem. Dankbaar en trots op de man die naast me loopt. Als we bij het hoofgebouw zijn aangekomen blijkt dat Mees onderweg besloten heeft dat hij zal spreken op mijn begrafenis. ‘Wat ga je zeggen?’ vraagt de beheerster. Mees schudt zijn hoofd. Sinds het vonnis kan ik beter kijken. Zie hoe ongelofelijk mooi en krachtig hij is als hij kwetsbaar durft te zijn. ‘Dat zeg ik in de auto.’ ‘Ga ik ook dood?’, vraagt Eefje van de achterbank. ‘Nog lang niet lieve Eefje.’ ‘Nog lang niet.’

Het bijzondere GELUK

Als ik kon toveren

Door Chantal Kuipers

Als ik kon toveren. Herman van Veen zong het al, maar zelf zou ik het ook wel handig vinden. Dan gooi ik wat gouden confetti over iemand heen en dan zou ik toveren. Zo vind ik mannen soms moeilijk om mee te communiceren. Ik zeg altijd alles wat er in mijn hoofd opkomt, maar mannen zeggen soms dingen die ze niet bedoelen. Zo liep ik, lang geleden, een keer met een niet onaantrekkelijke man richting Helpman. ‘Ik vind je echt heel erg leuk Chantal.’ Ik wilde zeggen dat er meer mensen waren die dat vonden, maar het meeste bevreesde me dat hij achter elke zin mijn naam zei. Alsof ik glad was vergeten hoe ik ook nog maar heette. ‘Ja bedankt.’ En ik vroeg me af wat hij daarmee bedoelde. Was het een compliment? Of was hij bang dat ik onzeker was? Ik bedoel als hij mij niet leuk vond, nou ja dat deed eigenlijk niets af aan mijn karakter. Maar de grote vraag bleef de hele tijd “was het leuk als in tongzoenen in het Stadspark? Of leuk zoals ik mijn burens leuk vind?” (ze lezen dit, dus ik moet het wel zeggen). ‘Ik vind je echt écht heel erg leuk, Chantal.’ Ik knikte een beetje want dat

had ‘ie net ook gezegd. Maar nog steeds vroeg ik me af of hij mijn moeder blij wilde maken of was het leuk zoals ik mijn driejarige buurmeisjes leuk vind?

‘Ja, bedankt.’ Ik vroeg me af op hoeveel dezelfde complimentjes je moest reageren. En moest ik het ook terugzeggen? Zoveel vragen zonder antwoord.

Plots zag ik voor me hoe het zou kunnen zijn. Ik haalde gouden confetti uit mijn jas en strooide het over hem uit. ‘Wat doe je?’ Hij keek me nerveus aan terwijl zijn zwarte jas vol met glitters zat. Hij veegde ze weg en ik zei grappend ‘Wat doe je, Chantal.’ Maar hij had mijn grapje niet door. Wist ik dat ook weer. Zo leuk was hij ook niet, had ik toch mijn antwoord.

Levenskunst

MARIEKE WERKMAN

Beeldbewerking **Suzanne Posthumus**

Tijdens de lockdown was ik vaak alleen. Er was niemand om in het donker tegenaan te kruipen. Ik voelde me soms eenzaam, net als vele anderen.

Met terugwerkende kracht besef ik dat mijn oma begreep wat levenskunst inhield. Iedere dag zag ze als een geschenk. Ze kleepte zich kleurrijk, deed rode lippenstift op en gebruikte deze ook als rouge op de wangen. Ze vond dat het belangrijk is om tijd aan je uiterlijk te besteden, want dit doet ook iets met je innerlijk.

In 2016 overleed zij op 90-jarige leeftijd. In de jaren ervoor was ik me te weinig bewust van de spaarzame tijd die we nog samen hadden. Mijn sterke en levenslustige oma zou nooit doodgaan.

Iedere week waren het dezelfde rituelen die zich telkens op een andere manier herhaalden. Ze zong uit volle borst in een koor, ging naar de kerk en naar de gezellige koffieochtenden met de buurvrouwen. De dames kwebbelden er wekelijks vrolijk op los. Oma had graag mensen over de vloer en was een zorgzame gastvrouw. Als je haar op de fiets tegenkwam, riep ze al van ver 'Joehoel!'

Als ik bij haar aanbelde, was ze blij om me te zien. We kusten elkaar. Ik rook haar parfum. In de woonkamer stond de donkerbruine tafel met een rood tapijt erop met van die kwastjes aan de zijkant. Er stonden twee zachte grijze fauteuils met bloemen erop waar je in kon wegzakken en de bijpassende bank. De trouwfoto's van haar drie kinderen stonden op een rijtje in het dressoir. Foto's van kleinkinderen hingen aan de wand.

Mijn oma hield net als ik van lekker eten. De laatste keer bereidde ik in haar kleine keuken sappige biefstuk, rode kool en gekookte aardappelen. Volgens recept van mijn oma werd er jus bij geserveerd. Hollandse kost. Griesmeelpudding met rode saus toe. We zaten tegenover elkaar. Het voelde intiem. Geborgen.

Ze zei op die dag tegen me: 'Ik verlang hier zo naar. Ik kijk er echt naar uit dat je komt.' Deze woorden gleden langs me heen. Daarbuiten zocht ik het. Als ik het kon overdoen, zou ik in die laatste jaren vaker naar haar toe gegaan zijn. Om dicht bij oma te zitten en een sterke bak koffie te drinken. En elkaar bij aankomst en vertrek een zoen te geven. Of te omhelzen. Gewoon omdat zij de belangrijkste persoon in mijn leven was.

GEK KEN WERK

one path leads to paradise
one path leads to pain
one path leads to freedom
they all look the same

Pray the devil back to hell

Door **Gerard Lohuis** Fotomontage **Suzanne Posthumus**

'Do you have a cigarette, sir?' Het was zijn lijfspreuk, zijn openingszin voor een vreemde, de quote wanneer het gesprek vastliep en de spanning gebroken moest worden en uiteindelijk de tekst die op zijn grafsteen zou prijken. Woody stond vaak op de Grote Markt. Zijn blauwe overall was zijn handelsmerk en zijn buikrijke omvang voor iedereen het teken van een voedszaam leven. Zo staande op de hoek bij het stadhuis was hij de zelfbenoemde burgemeester voor een stad die beter verdiende en hij was de geroepene om dat te bewerkstelligen. De blauwe overall was het symbool voor werk dat gedaan moest worden en tegelijkertijd een statement dat de politici in het burgerpak hun handen niet vuil wilden maken. Het zou daarom nooit iets worden met een stad zonder koers. Woody had in zijn spirituele ontmoetingen de nodige visioenen opgedaan van een wereld zonder onderscheid in aanzien tussen de mensen en het was zijn roeping daar vorm aan te geven. Een gesprek over het alledaagse als het weer of hoe het met je ging, waren niet aan hem besteed. Hij orakelde zijn onnavolgbare theorieën over welzijn, lotsbestemming, het leven als voorbereiding op wat erna zou komen en het onafwendbare lot wat de aarde zou treffen. Omgezet in gedichten en schilderwerken die niemand begreep. Na zijn uitleg bleef er een waas van mystiek hangen waaraan vrijzinnige geesten vervolgens nieuwe ondoorgrondelijke verklaringen en betekenis aan gaven. Woody begreep de wereld niet en de wereld begreep hem niet.

Ooit moet het anders zijn geweest toen hij als zoon uit een welgesteld gezin opgroeide in een wereld waar de

rode loper naar de toekomst voor hem werd uitgelegd. Een bliksemcarrière was onvermijdelijk en onafwendbaar na het voltooien van een universitaire opleiding en een flitsende overname van het bedrijf van zijn vader. Hij had nog nooit nagedacht over het echte leven. Hij wist niet beter tot de fatale dag waarna alles anders werd. "Pray the devil back to hell", zou hij later verklaren voor de omslag in zijn leven. Het noodlot was ongenadig.

De eerste ontmoeting met zijn Rita. Vanaf dat moment moet hij zichzelf verloren hebben en zijn rode draad in zijn leven zou alsmaar donkerder worden. De liefde was overrompelend. Al zijn zekerheden raakten ondergedompeld in een artistiek alcoholisch vat dat zo gevuld werd met emoties die hij voorheen niet ervaren had, dat iedere keuze erna het verlies dichterbij zouden brengen. Rita mocht en kon niets meer doen zonder Woody en hij was dag en nacht met haar bezig. Ze werd overstelpd door zijn liefde en drang haar volledig te bezitten en zij kon niet anders dan vluchten. Hij, die tot een jaar ervoor zo'n succesvol zakenman was geweest, zag zichzelf uiteindelijk alleen terug. Geen Rita, geen carrière. De levensdraad was onontwarbaar geworden.

Op zijn bidprentje stond de tekst van Calvin Russell "One path leads to paradise, one path leads to pain, one path leads to freedom, they all look the same". Daar onder een voetnoot "Do you have a cigarette, Sir?"

Gerard Lohuis is sociaal-psychiatrisch verpleegkundige bij BuurtzorgT

Gebarentaal

Door Rudy Vane Illustratie Robby Bakker

Als we het over taal hebben denken we meestal aan taal met woorden, gesproken of geschreven. Maar minder bekend is de gebarentaal, gebruikt door doven en slechthorenden.

Gebarentaal is niet universeel. Net als gesproken talen is er niet één gebarentaal die door iedereen gebruikt wordt. Elk land kent zijn eigen gebarentaal. Er kunnen zelfs verschillen zijn per regio. Zo gebruiken doven in Groningen soms andere gebaren voor hetzelfde begrip dan doven uit Amsterdam of Rotterdam. Vanaf 1790 werd er voor het eerst lesgegeven aan doven met gebaren. Dit gebeurde aan het Henri Daniel Guyotinstituut aan de Ossemarkt in Groningen. Daarna volgden ook andere dovenscholen. Rond die scholen ontstond een eigen dialect. Later is er een landelijke standaardisatie gekomen, de Nederlandse Gebarentaal (NGT). In Nederland zijn er zo'n 12.000 dove gebruikers van de Nederlandse Gebarentaal (NGT). Daarnaast zijn er nog zo'n 18.000 horenden die gebarentaal kennen, bijvoorbeeld familieleden, vrienden, collega's van doven.

Je zou denken dat doven over de hele wereld elkaar kunnen begrijpen, maar zo makkelijk is dat niet. Veel gebaren zijn gebaseerd op de vorm van een voorwerp of een handeling die tekenend is voor het woord. Zo is het Nederlandse gebaar voor thee, het dopen van een theezakje in een kopje, terwijl in China juist het plukken van de theebladeren verbeeld wordt. Een poging om een universele gebarentaal te ontwikkelen is mislukt omdat bleek dat daar geen behoefte aan was. Doven komen er namelijk zelf wel uit. Zet twee doven uit verschillende landen tegenover elkaar en na enig aftasten zullen ze elkaar begrijpen. Waar wij horenden ons in het buitenland verstaanbaar maken met "handen en voeten", doen doven dat eigenlijk letterlijk. De erkenning van de NGT als officiële taal in Nederland is er nog niet zo lang. Na ruim twintig jaar lobbyen is het wetsvoorstel voor erkenning pas in oktober 2020 door de Eerste Kamer aangenomen.

Lisa Hinderks

Gebarentaal is meer dan alleen een collectie gebaren. Er gaat een wereld achter schuil, met mimiek, lichaamsbewegingen en emoties. Lisa Hinderks is slechthorend geboren en later doof geworden. Voor haar is de erkenning van de NGT erg belangrijk, ze voelt zich op symbolisch niveau gezien, gehoord en erkend. Lisa is afgestudeerd medisch antropoloog en socioloog, maar vooral ervaringsdeskundige. Zelf vertelt ze: 'Ik ben een gebarentalige en ik kan je vertellen wat de taal voor mij betekent. Voor mij is de taal natuurlijk, iets eigens. Ik kan je vertellen welke werelden erachter schuilgaan. Welke betekenis de NGT heeft in mijn leven. Wat ik bijzonder vind aan de taal. Wat de dingen zijn die mij raken. Ik ben tweetalig opgegroeid, met het Nederlands en de NGT. Als doof kind was ik vooral geïnteresseerd in het Nederlands. Ik verdiepte me in boeken, in verhalen en ging wekelijks naar de bibliotheek. Ik dacht dat de wereld toegankelijker zou zijn als ik me vooral in deze taal zou verdiepen. Dat mensen me meer zouden accepteren als ik vooral in het Nederlands zou communiceren en niet in NGT. Dat had ik mis. Ik werd juist het meest geaccepteerd door de gebarentaligen. De mensen die de wereld visueel zien. Die mij opnamen als een van hen, omdat ze meteen zagen dat ik erbij hoorde omdat ik ook een gebarentalige ben.'

Grammaticaal anders dan gesproken Nederlands

De NGT is een natuurlijke taal met een eigen lexicon en grammatica. Die grammatica is heel anders dan de grammatica van het gesproken Nederlands. In het gesproken Nederlands is de volgorde van een zin onderwerp-werkwoord-lijdend voorwerp: Jan pakt een boek. In de NGT is de volgorde van een zin onderwerp-lijdend voorwerp-werkwoord: Jan boek pakken. Ook de beweging van de handen in de ruimte voor het lichaam speelt een grote rol in de grammatica van de NGT. Zo krijgt het werkwoord "geven" een andere betekenis als je je hand bij dat gebaar van jezelf naar iemand anders beweegt dan wanneer je het gebaar van de ander naar jezelf beweegt. In het eerste geval betekent het "ik geef aan jou". In het tweede geval betekent het "jij geeft aan mij".

Namen van personen worden vaak uitgebeeld door een bepaald kenmerk van die persoon uit te beelden. Zo kan Jos Janssen een heel ander gebaar hebben dan Jos Klaassen. Maar Jos Janssen kan ook meerdere naamgebaren hebben. Voor zijn dove collega's kan hij "man met de puntschoenen" heten terwijl zijn dove vrienden hem "man die altijd lacht" noemen. Daarom zal een dove zichzelf niet alleen met een naamgebaar voorstellen, maar ook aangeven hoe de echte naam gespeld wordt. Daarvoor wordt het handalfabet of vingerspelling gebruikt. Elke letter van het alfabet kan met de vingers van één hand uitgebeeld worden. Dit wordt ook gebruikt als er nog geen gebaar voor een bepaald woord bestaat. Zinnen kunnen bijvoorbeeld ook vervangen worden door één handgebaar. Een bekend voorbeeld hiervan is "I love you", dat gevormd wordt door de pink, wijsvinger en de duim, de i, de l en de y.

Mimiek is ook belangrijk bij gebarentaal

Mimiek

Naast gebaren is mimiek ook belangrijk bij gebarentaal. Je kunt het gebaar KOFFIE maken met een neutrale gezichtsuitdrukking en dan betekent het: Ik wil koffie. Maar als je je gesprekspartner vragend aankijkt terwijl je koffie gebaart, dan verandert de zin in een vraag: "Wil je koffie?" En herinnert u zich nog de persconferentie waarbij Irma Sluis het woord HAMSTEREN uitbeelde? Het gezicht dat ze daarbij trok gaf aan dat het woord geen positieve betekenis heeft, het straalde hebbigheid uit. ♦

KUNST OP STRAAT

Ben Ali Libi

Door **Natalja Oosterbaan** Fotografie **Theo Koelmans**

Op 5 januari 1895 werd in de Ruitersstraat in Groningen een jongen geboren met grote ambities en weinig middelen. Michel Vellemans vader was geen slager of eigenaar van een kledingzaak, maar had ondanks een zwakke gezondheid artistieke ambities. En zoals zo veel joodse artiesten uit de arbeidersklasse in die tijd, had de familie Velleman het financieel bepaald niet breed. Ze verhuisden dan ook aan de lopende band. Toch wilde Michel ook kunstenaar worden, hij droomde ervan goochelaar te zijn.

Hij nam al in zijn tienerjaren de artiestennaam “Professor Ben Ali Libi, humoristisch goochelaar” aan en begon op te treden met goocheltoeren met eenvoudige hulpmiddelen. Zo toverde hij papiersnippers om in ranja of een glas inkt in een goudvissenkom. Ten tijde van het interbellum sloeg deze vorm van entertainment enorm aan. Ben Ali Libi was charismatisch en zijn ster rees via cafés en kindervoorstellingen, tot hij uiteindelijk avondvullende cabaretshows en voorstellingen voor prinses Juliana en haar vader Prins Hendrik verzorgde.

Met zijn succes kwam ook de overwinning op de armoede die hij als jongen gekend had en waarvoor hij zijn eigen gezin nu kon behoeden. Maar met het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog werd Ben Ali Libi's geluk ruw verstoord. Al snel mocht hij niet meer vrij optreden. Tijdens de grote razzia van juni 1943 werden hij en zijn vrouw opgepakt in Amsterdam

en naar Sobibor gedeporteerd, waar zij samen met hun dochter werden vergast. Enkel hun zoon overleefde de oorlog, omdat hij niet thuis was tijdens de inval.

Ben Ali Libi zou ongetwijfeld in de vergetelheid zijn geraakt als Willem Wilmink niet een aangrijpend gedicht had geschreven over de tragische goochelaar, dat werd gepubliceerd in 2003. Op 1 september 2017 werd het op de zijgevel van bioscoop Pathé onthuld, ongeveer op de plek waar Michel Velleman 122 jaar eerder was geboren. Albert Rademaker ontwierp de ijzeren letters met de aanhef: “... *jouw paradijs, hoeveel ruimte is daar ...*”.

Enkele coupletten van dit beroemde gedicht:

*Op een lijst van artiesten, in de oorlog vermoord,
staat een naam waarvan ik nog nooit had gehoord,
dus keek ik er met verwondering naar:
Ben Ali Libi. Goochelaar.*

*[..]
Wie zo dikwijls een duif of een bloem had verstoppt,
kon zichzelf niet verstoppen, toen er hard werd geklopt.
Er stond al een overvalwagen klaar
voor Ben Ali Libi, de goochelaar.*

*[..]
En altijd als ik een schreeuwer zie
met een alternatief voor de democratie,
denk ik: jouw paradijs, hoeveel ruimte is daar
voor Ben Ali Libi, de goochelaar.*

WERK IN UITVOERING

Perspectief voor vrouwen door VanHulley

Door **Arnold de Meijer** Fotografie **Frits Blom**

‘Het begon gewoon met het idee dat ik van een oud katoenen overhemd best wel een boxershort kon maken’, vertelt Jolijn Creutzberg (58), acht en een half jaar geleden oprichter van VanHulley. ‘Mijn leven lang heb ik al moeite met weggooien. Kan ik daar wat mee vroeg ik mezelf af en VanHulley was geboren. Inmiddels maken we niet alleen boxers, maar ook tassen en sleutelhangers van werkkleding. Van restpartijen nieuwe stof maken we, niet meer uit het straatbeeld weg te denken, mondkapjes die we kunnen voorzien van een bedrijfslogo.

‘Wij bieden hier alles om je verder te ontwikkelen in het opdoen van werkervaring, het delen van verhalen, netwerk opbouwen, opleiding volgen en beter Nederlands te leren.’
‘Wij willen niet alleen een sociaal bedrijf zijn, maar ook een financieel gezonde onderneming. We blijven dan ook ontwikkelen en oriënteren ons op de uitbreidingsmogelijkheden in andere steden.’

Foto: Jolijn en bedrijfsmascotte Stammo

TERUG IN DE SAMENLEVING

DE LANGE WEG VAN EEN TBS'ER

Door **Rudy Vane** Illustratie **Paul Kimkes**

Voor de meeste mensen is het TBS-systeem abracadabra. Als er over tbs'ers gesproken wordt is dat vaak in de negatieve sfeer. Veel mensen weten niet hoeveel tbs'ers er dagelijks vrij rondlopen in de maatschappij zonder problemen te veroorzaken. Want als het goed gaat komt dat niet in het nieuws, als het fout gaat wordt dat breed uitgemeten. In dit artikel is met een aantal deskundigen en ervaringsdeskundigen gesproken uit de Van Mesdagkliniek in Groningen en de reclassering Noord-Nederland.

Het gemiddelde verblijf van een tbs'er in de kliniek is circa acht jaar, van binnenkomst tot zelfstandig wonen buiten de kliniek. In die tijd wordt hem behandeling aangeboden in de vorm van allerlei therapieën, dagbesteding en leven in de groep. Het is aan hem of hij meewerkt aan de behandeling. De opname is gedwongen, de behandeling niet. Als je niet meewerkt kan het weleens een heel lang traject worden zonder zicht op verlof en dergelijke. Er is een aantal dat al meer dan dertig jaar binnen zit. Soms omdat ze niet meewerken, maar ook omdat de stoornis dermate ernstig is dat behandeling niet mogelijk is of niet aanslaat. Ter bescherming van de maatschappij blijven deze mensen

binnen de kliniek en komen uiteindelijk terecht op een longstay-afdeling.

Verlof

Wanneer een tbs'er zover in zijn behandeling zit dat deskundigen vinden dat hij meer vrijheden aankan en kan gaan oefenen buiten de kliniek, wordt er verlof aangevraagd. De aanvraag wordt na goedkeuring door de interne verloftoetsingscommissie doorgestuurd naar Den Haag. Een commissie van deskundigen buigt zich over de aanvraag, leest alle rapporten en geeft dan een advies aan de staatssecretaris van Justitie en Veiligheid. Die beslist

uiteindelijk of het verlof afgegeven mag worden. Het verlof wordt langzaam opgebouwd. Eerst gaat de tbs'er met één sociotherapeut die hem kent en een beveiligers op pad, een rondje om de kliniek. Voor de tbs'er die dan al vele jaren niet meer buiten de kliniek is geweest (vaak heeft hij eerst nog een gevangenisstraf uitgezeten) kan dat ook heel spannend zijn. Sommigen zijn zo overweldigd door die grote wereld die plotseling opengaat, dat ze al snel weer naar binnen willen. Er was een tbs'er die niets begreep van al die mensen die in zichzelf leken te praten. De laatste keer dat hij buiten was hadden ze nog geen mobiele telefoons. Natuurlijk had hij ze wel op televisie gezien, maar in het echt is het toch anders. Als hij een paar keer met een beveiligers op pad geweest is en dat is goed gegaan, wordt de beveiligers vervangen door een tweede sociotherapeut.

De sociotherapeuten werken op de groep met de bewoners en kennen hen dan ook goed genoeg om te zien of het wel of niet goed gaat. Als een bewoner niet lekker in zijn vel zit kan er besloten worden het verlof van die dag niet door te laten gaan, het moet verantwoord zijn. Na elk verlof schrijft de tbs'er een verslag en bespreekt die met een van zijn sociotherapeuten. Dit zogenoemde dubbel begeleid verlof kan een hele tijd duren. Daarna volgt de enkel begeleid verloffase. Dan gaat er slechts één sociotherapeut mee. Het begin van een verlof zal voornamelijk winkelen zijn. Zo kan hij spulletjes voor zichzelf kopen en tegelijkertijd wennen aan de mensen om hem heen. Sociale interactie met winkelpersoneel, afrekenen bij de kassa. Alles wordt geobserveerd en besproken. Het is niet zomaar een uitje, maar een wezenlijk onderdeel van de behandeling waarna het geleerde in praktijk kan worden gebracht. Daarnaast kunnen bezoeken gebracht worden aan familie of vrienden, mits die gescreend zijn. Uitstapjes behoren ook tot de mogelijkheden, geheel afhankelijk van de interesses en mogelijkheden van de tbs'er.

Na de begeleid verloffase komt de onbegeleid verloffase. Hiervoor moet weer op dezelfde manier een aanvraag gedaan worden bij het ministerie. Na goedkeuring mag de tbs'er zonder begeleiding op pad. Ook hier kent men een fasering. Eerst tijdens een begeleid verlof een half uurtje zonder begeleiding: houdt hij zich aan de afspraak en komt hij netjes op de afgesproken tijd en plaats? Daarna heen met begeleiding en zelfstandig terug naar de kliniek of zelfstandig naar de stad en opgehaald worden door een sociotherapeut. Gaat dat goed, dan mag hij voortaan geheel zelfstandig op verlof. Deze verloffases vinden allemaal plaats als de tbs'er nog binnen de muren van de kliniek woont. Als hij terugkomt in de kliniek wordt hij uitgebreid gescand op contrabande.

Binnen de kliniek kan de tbs'er al een paar keer van afdeling gewisseld zijn, van de instroomafdeling naar een doorstroomafdeling en later naar een uitstroomafdeling. Naast behandeling bestaan er mogelijkheden tot zinvolle dagbesteding. Hier kan hij een extra zakcentje verdienen, maar het is bovenal bedoeld om hem vaardigheden bij te brengen waar hij later profijt van kan hebben. Zo ook sociale vaardigheden. Hoe ga je met elkaar om als collega's, wat doe je als je niet verder kunt met je werk, hoe ga je om met kritiek. De werkmeesters observeren en rapporteren en dat wordt allemaal meegenomen in de voortgangsbesprekingen.

De samenleving in

Op een gegeven moment is de tbs'er zover dat de zware beveiliging van de kliniek niet meer noodzakelijk is en hij naar een afdeling buiten de beveiligde zone van de kliniek kan. Daarvoor wordt transmuraal verlof aangevraagd, ook weer via het ministerie in Den Haag. Na toewijzing verhuist hij naar de Transmurale Voorziening (TMV). Die bestaat bij de Van Mesdagkliniek uit twee afdelingen achter de grote poort aan de Hereweg in Groningen en twee losse huisjes

links en rechts van die poort. Vandaaruit hoeven ze niet meer langs de beveiliging als ze op verlof gaan. Wel moeten ze nog steeds hun gaan en staan verantwoorden, men wil altijd weten waar ze zich bevinden. Er vindt regelmatig onverwacht controle plaats door de sociotherapeuten van de TMV. Bevindt de tbs'er zich daar niet, dan is er wat uit te leggen. Het is dan ook de bedoeling dat je een dagbesteding of werk zoekt buiten de kliniek. Werk vinden is voor een tbs'er lastig, werkgevers zitten daar niet altijd op te wachten. Gelukkig zijn er instanties die dagbesteding bieden aan mensen die een afstand hebben op de arbeidsmarkt. Veel mensen komen vanuit de Van Mesdagkliniek terecht bij een re-integratiebedrijf of dagbesteding. Vaak weten collega's niet dat ze met een tbs'er samenwerken, de leiding uiteraard wel. Het is aan de tbs'er zelf of hij dit wil delen. Het contact tussen de dagbesteding en de kliniek verloopt via een Individueel Traject Begeleider.

Eigen woning

Het uiteindelijke doel is dat de tbs'er weer een volwaardig leven kan opbouwen in de maatschappij. Nu laten ze hem niet in een keer los als hij de kliniek mag verlaten. De volgende stap is het zelfstandig wonen. Dat kan nog binnen de transmurale fase waarbij de reclassering ook een rol gaat spelen. Als hij een woning gevonden heeft en zijn intrek genomen heeft krijgt hij regelmatig bezoek van sociotherapeuten van de TMV. Die kijken of het allemaal lukt: kan hij zijn woning schoonhouden, zorgt hij goed voor zichzelf, hoe zijn de contacten met de burens. Ook de reclassering komt op bezoek zodat de overgang van de kliniek naar de reclassering soepel kan verlopen. Ambulante begeleiding gaat vanuit het ForFACT team van Lentis. Psychiatrisch verpleegkundigen van ForFACT komen ook regelmatig bij de tbs'er langs. Zo is er nog veel toezicht en begeleiding. De laatste fase waarbij de kliniek nog eindverantwoordelijk is, heet proefverlof. In

de volksmond wordt het woord proefverlof vaak gebruikt voor alle vormen van verlof, maar het is officieel de fase waarbij de kliniek uit beeld verdwijnt en de reclassering het overneemt. De mensen van de TMV komen niet meer langs en de reclassering juist vaker. Ook het ForFACT team blijft langskomen. De kliniek is nog wel eindverantwoordelijk, wat betekent dat de tbs'er nog teruggehaald kan worden naar de kliniek als daar aanleiding voor is. Ook het proefverlof moet goedgekeurd worden door het ministerie. Hoe lang het proefverlof duurt is uiteindelijk aan de rechter. Diezelfde rechter beoordeelt sowieso elke twee jaar vanaf het begin van de plaatsing in de kliniek of de TBS verlengd moet worden. Zolang er nog een recidiverisico is zal de TBS met twee jaar verlengd worden, wat oneindig vaak kan gebeuren. In de laatste fase kan de rechter besluiten de TBS met één jaar te verlengen om eerder te kunnen toetsen of de TBS voorwaardelijk beëindigd kan worden. In dat laatste geval wordt de reclassering gevraagd een voorwaardenrapport op te stellen. Aan welke voorwaarden moet de tbs'er zich houden na de voorwaardelijke beëindiging. Dat kan gaan over wonen, werk, medicatiegebruik, locatieverboden, en dergelijke. Nu is de tbs'er helemaal verlost van de kliniek en is de reclassering eindverantwoordelijk. Dat wil niet zeggen dat de tbs'er niet meer terug kan naar de kliniek. Hij kan zelf om een time-out vragen of de reclassering kan beslissen dat een time-out nodig is.

Een voorwaardelijke beëindiging kan in feite eindeloos duren tenzij de uitspraak is gedaan voor 2017, dan geldt nog de maximale termijn van negen jaar. Dan volgt het onvoorwaardelijk ontslag en is de tbs'er volledig vrij in zijn doen en laten, binnen de wettelijke regels uiteraard. Op vrijwillige basis kan hij besluiten ambulante begeleiding te houden en medicatie te blijven gebruiken. ♦

KOKEN MET EEN MISSIE

Levensgenot

Door **Lydia Tuijnman**

Toen in de vroege lente van 2020 de coronaregels het openbare leven steeds verder inperkten, kreeg ik nóg meer zin in lekker eten dan ik normaal al heb. Dat ik niet de enige was blijkt uit het begrip coronakilo's. We troostten onszelf met voedsel. Diverse keren per dag, want omdat we toch thuis moesten blijven konden we nu ook elke dag uitgebreid lunchen. Dus stond ik met veel plezier tweemaal daags in de keuken. We groeiden als kool en moesten al gauw uitzien naar kleding met een ruimere snit, maar gelukkig waren toen de niet-noodzakelijke winkels nog open.

Voor mijn lievelings-lunch-recept uit die tijd, matjes in honing-mosterdsaus, heb je liefst Duitse (Emder) matjes nodig, haringfilets uit de koeling, ingelegd in olie, maar als je die niet krijgen kunt zijn kakelverse zoute haringen ook prima.

Voor 2 personen: drie matjes of twee zoute haringen. Voor de saus meng je 120 gram mayonaise, 2 eetlepels slagroom, 1 eetlepel vloeibare honing, 1 theelepel appelazijn, 1½ eetlepel mosterd, twee eetlepels verse gehakte dille en 1 scheut wodka doorheen. Maak op smaak met zout en peper. Dep de filets droog en snij ze in 4 centimeter lange stukken, leg ze in de saus. Zet minimaal een uurtje in de koelkast om de smaken in te laten trekken. Voor het opdienen garneren met dunne schijfjes appel, nog wat gehakte dille en wat rucola. Serveren met knapperige broodjes uit de oven, zonder angst voor coronakilo's besmeerd met gezouten roomboter, ziedaar: zelfs een tiendaags huisarrest kan je levensgenot niet meer bederven.

Ongelukken tijdens vrijwilligerswerk

Door **Fokko Oldenhuis**

De gemeente Leudal (Limburg) plaatst begin december in de zestien dorpskernen op het dorpsplein een kerstboom. De gemeente besluit in 2011 die activiteit over te laten aan plaatselijke vrijwilligers. Elke dorpskern kreeg voor die klus nog wel tweehonderdvijftig euro. Zes mannen van de stichting Speelruimte, waaronder H, besloten op 7 december 2013 in hun dorp de kerstboom

te plaatsen. De buurman van H stond graag zijn zes meter hoge blauwspar af. De boom moest nog om. De zes namen een hoogwerker mee. Die bleek te groot voor de tuin. Dan maar zagen met de hand! Eerst nog ff een touw om de stam. Dat “vangt” beter. Waar is de ladder? Ja, die stond 600 m verderop in de speeltuin. Dan maar zonder ladder. De vijf geven H een zetje, die klimt in de boom. Hij valt na drie-en-een-halve meter op het tuinhuisje van de buurman. Daarna: 1-1-2, zwaailichten en sirenes. H loopt zwaar letsel op en werd - zoals dat in de stukken heet - rolstoelafhankelijk. H spreekt daarop de gemeente Leudal én de stichting Dorpsraad én de stichting Speelruimte aan voor zijn schade. Hij stelt dat de gemeente Leudal en de stichting Dorpsraad de werkzaamheden nooit hadden mogen delegeren, zonder veiligheidsvoorschriften te geven. De klus wordt immers door vrijwilligers uitgevoerd. Rechtbank en Hof waren het niet met H eens. Noch de gemeente noch de Dorpsraad hoeven te beseffen dat het plaatsen van een kerstboom naar haar aard gevaar zettend is. Zij hebben geen enkel zicht op de uitvoering van de klus en mogen dus het toezicht overlaten aan stichting Speelruimte, aldus het Hof. Ging de Speelruimte ook vrijuit? Speelruimte vond dat zij niet in de fout was gegaan. Zij wees erop dat de organisatie enkel bij vrijwilligers berust en dat bij het plaatsen van een kerstboom geen hoge eisen mogen worden gesteld aan het houden van toezicht. Vrijwilligers

zijn zélf in hoge mate verantwoordelijk voor hun veiligheid, aldus Speelruimte. Het hof vond van niet. Juist nu de organisatie uit enkel vrijwilligers bestaat had het Dagelijks Bestuur van Speelruimte van tevoren een inspectieronde moeten uitvoeren. Het gaat om een zes meter! hoge boom, die in de buurt van andere bomen en bebouwing staat. Zo’n voorinspectie was helemaal niet bezwaarlijk, aldus het Hof. Door die voorinspectie na te laten ging Speelruimte volgens het Hof in de fout en moest zij de schade die H lijdt betalen. Alle schade? Nee, de ongeduldige H viel ook het nodige te verwijten. Hij had best eerst die ladder kunnen ophalen! Dat gaf H ook wel op de zitting toe, maar zo zei hij: ‘Het begon te regenen en de boom moest toch om.’ Dat leverde hem een aftrek van vijftientig % eigen schuld op. Wat leert ons deze uitspraak? Een organisatie die uit vrijwilligers bestaat houdt een eigen zorgplicht tegenover de vrijwilligers. Ook als die vrijwilligers eigenwijs of ongeduldig zijn. Bestuur: ken uw plicht! Soms betaalt de vrijwilliger ook zelf een prijs.

Hypochondrie

Tegenwoordig is het een stuk beter, maar er is een tijd geweest dat ik werd gekweld door de vraag of ik niet een ernstige ziekte onder de leden had. Alles passeerde de revue: tbc, kinkhoest, hartklachten, kanker, gordelroos. Bij een simpel griepje mobiliseerde ik angsttheorieën over een bacteriële vergiftiging, gevolgd door een herseninfarct, een uitval van de zenuwen en aansluitend een dwarslaesie.

Een vreemde manier van denken, omdat alles tegenstrijdig is. Je leeft het volle leven en gaat al dood bij de gedachte. Ik weet niet of bij officiële hypochondrie de schuldvraag ook een rol speelt, maar het idee dat ik zelf debet was aan mijn ingebeelde ziekte joeg me aan de ene kant de stuipen op het lijf, maar liet me ook weer onverschillig. Ik voelde me in ieder geval niet genoodzaakt mijn toen redelijk uitbundige levensstijl aan te passen. Een kuchje betekende uiteraard longkanker, maar die hypothese werd een paar uur later vanwege het vooruitzicht op een feestje subiet ingewisseld voor lichte verkoudheid. Hypogezond natuurlijk: lol hebben is een veel sterkere emotie dan peinen over de vraag of je kanker of malaria zou hebben.

Over tegenstrijdigheid gesproken: ik heb best wel vaak aids gehad, hoewel dat echt onmogelijk was. Toen ik het voor de eerste keer kreeg, was ik zeventien jaar en wist ik van toeten noch blazen. Maar wat bleek? Mensen konden aids misschien wel uitademen, en zo verspreiden - vooral als ze ergens een pleister hadden. Dat betekende immers bloed, wat zich voor het uitademproces uit via de bloedbaan gemakkelijk kon mengen met speeksel. Niet dat iemand met een bloedkorstje meteen aids had, maar het was ook weer niet gezegd dat het niet zo was.

Een belachelijke theorie, maar helaas vandaag de dag nogal actueel. Chemtrails door de overheid, wereldwijde pedonetwerken voor de sociaaldemocratische elite, oorlogstheorieën over corona: anno 2021 zijn er veel mensen die er lustig op los fantaseren, daar een politiek manifest over schrijven en anderen meesleuren in hun kletsika. Hypochonders en complotdenkers hebben gemeen dat ze veel verstand van angst hebben. Eerstgenoemden combineren en accepteren, laatstgenoemden converteren en manipuleren. De hypochonder is niet ten dode opgeschreven, hoewel hij dat vaak denkt, de complotdenker is kerngezond en droomt van de totale ondergang.

JAAP KROL

Fokko Oldenhuis is universitair hoofd-docent vermogensrecht en bijzondere hoogleraar Religie en Recht aan de Rijksuniversiteit Groningen

Leesplezier

voorleesvrijwilliger bij Humanitas

Door Wietske Aupers Fotografie Ilvy Njiokiktijen

‘Spelenderwijs een kind enthousiast maken om te lezen, dat is wat je doet.’ Ina Woltjer (71) is voorleesvrijwilliger van een Syrisch meisje van tien. Ze leest haar voor uit Nederlandse kinderboeken om het kind zo te helpen zich de Nederlandse taal eigen te maken.

‘Ik was met pensioen en ik dacht ik wil wel vrijwilligerswerk gaan doen, maar iets dat niks met mijn vakgebied te maken heeft.’ Ina werkte jarenlang in de verpleging. ‘Ik heb iets met kinderen en vind het leuk om kennis te maken met andere culturen. Ik las een advertentie in de krant dat Humanitas voorleesvrijwilligers zocht. In 2019 tussen kerst en oud en nieuw was ik voor het eerst op bezoek in het gezin van mijn voorleeskind. Ik weet nog dat ik het daar kaal vond, zo zonder kerstboom. Ze zijn moslim en vieren geen kerst. Ik wist nog van niks, maar ze waren zó hartelijk.’

Voor het eerst naar school

We noemen haar voorleeskind Aisha, niet haar werkelijke naam, want Ina wil de privacy van het meisje beschermen. Ze ziet Aisha een keer per week op de dinsdagmiddag. Sinds de eerste lockdown wandelen ze ook wel samen. ‘Dan zitten we op een bankje te lezen.’ Een keer in de drie weken gaan ze samen naar de bibliotheek. Aisha en haar familie zijn gevlucht. Haar vader was hier eerst en in het kader van gezinshereniging is de rest van het gezin later naar Groningen gekomen. Aisha was toen zes jaar oud en had nog nooit op school gezeten. ‘Ze kwam hier eerst in een schakelklas. Daar kreeg ze Nederlandse les. Inmiddels zit ze op een reguliere school in groep 6. Ze is heel goed in rekenen, maar begrijpend lezen is lastig. Ook de uitspraak valt niet mee.’

‘Ik wist natuurlijk niet welk leesniveau ze precies had. Ik zei daarom tegen haar “Vraag maar aan de juf wat voor jou

geschikte boekjes zijn.” Die heeft dat gedaan. Ik weet nu welk niveau Aisha aan kan. ‘Ik laat haar vooral zelf lezen of we wisselen het af: dan leest zij een paar bladzijden, dan ik. Als ze moe is van een hele dag school, lees ik voor. Ze gaat het leuker vinden naarmate ze het vaker doet. Ze houdt van boeken over dieren en spannende boeken. Als een boekje uit is vraag ik waar het over ging. Ik ben regelmatig verbaasd over wat zij dan terugvertelt.’

Betrokken ouders

Als je voorleesvrijwilliger wordt bij Humanitas stelt een coördinator je voor aan een voorleeskind dat past bij jouw wensen. Ina en Aisha bleken een goede match. ‘Ook met haar moeder kan ik het goed vinden. Die is erg betrokken en zorgt dat haar kinderen ondersteund worden waar het kan. Haar vader zie ik af en toe, en ik heb het gevoel dat ook hij betrokken is.’ Vader heeft de inburgeringscursus afgerond en moeder is bezig met de laatste tentamens. Beide ouders

kunnen nu Nederlands lezen en schrijven. Als Aisha’s moeder iets niet begrijpt, maakt ze gebruik van vertaling programma’s op de iPhone.

Meer dan voorlezen

Het contact met Ina betekent nog meer voor Aisha dan alleen een gelegenheid om de taal te leren en plezier in lezen te krijgen ‘Ik ben er echt voor haar. Ze zijn met vijf kinderen en dan is het fijn om even naar buiten te gaan. Ze is heel creatief. Ik heb haar moeder attent gemaakt op een knutselclubje in de buurt en die heeft dit opgepakt. Ik kwam er ook achter dat Aisha het leuk vindt om verhalen te schrijven. Dat doet ze op school en ze leest ze mij voor.’ ‘In de vakantie hebben we andere dingen gedaan. We zijn samen naar het Forum geweest en hebben een keer een ijsje gegeten. Ook zijn we naar de kinderboerderij in het Stadspark geweest. Aisha is gek met dieren, aait alles wat ze tegenkomt. Verder hebben we veel samen gelopen en gepraat en zijn we vaak naar de speeltuin geweest. Zij maakt dan radslagen en gaat van de glijbaan.’

Het kind volgen

‘Het is leuk om te zien hoe zo’n meisje zich ontwikkelt. In het begin was ze heel nieuwsgierig wie ik was. Ze vroeg of ik ervoor betaald kreeg. Toen heb ik uitgelegd wat vrijwilligerswerk is. Ze wilde ook weten waarom ik geen hoofddoek droeg, waarom ik niet getrouwd ben en geen kinderen heb. Ik vind het ook leuk om in Aisha’s gezin te komen.’ ‘Met haar moeder praat ik altijd wel even. Ze vraagt mij ook weleens wat, bijvoorbeeld hoe woorden worden uitgesproken. Ik vertel haar altijd dat ik het moedig vind hoe ze een nieuwe taal leert.’

Een gelijkwaardige relatie is belangrijk

Van Humanitas krijgt Ina scholing en op ontmoetingsavonden kan ze kennismaken met andere voorleesvrijwilligers. Om dit werk goed te doen moet je volgens Ina kinderen leuk vinden, nieuwsgierig zijn en fantasie hebben. ‘Je moet het kind verder goed volgen en boeken en bezigheden zoeken bij wat het kind leuk vindt. Ook moet je je aan kunnen passen als een kind snel afgeleid is. En natuurlijk zelf van lezen houden.’ Voorlezen is niet alleen voor migrantenkinderen, maar ook voor Nederlandse kinderen met een taal- en leesachterstand. De doelstelling van Humanitas is dat mensen tijdelijk ondersteund worden om het daarna zelf te kunnen. Plezier krijgen in lezen is ook een doelstelling van dit project. Verder is een gelijkwaardige relatie belangrijk. Je bent te gast bij de mensen thuis. ♦

Mea sententia

Door Rudy Vane

WINKELDIEFSTAL

Begin jaren 90 was ik groepsleider op een internaat voor schipperskinderen, kinderen wiens ouders op de binnenvaart varen. Ik werkte op een groep jongeren van 13-16 jaar en had onder andere het mentorschap over A, een jongen van vijftien. Een rustige jongen waar je nooit last van had. Zijn ouders voeren vaak ver Europa in en konden hem niet elk weekend ophalen, zodoende bleef hij vaak in het weekend bij ons. Soms reisde hij zelf met de trein naar Duitsland als ze daar lagen aangemeerd, dat was nog te doen.

Op een vrijdag werden we in de late ochtend gebeld door de politie, A was opgepakt wegens winkeldiefstal bij V&D. Aan mij de taak als mentor hem van het politiebureau op te halen. Daar hoorde ik dat hij verklaard had dat hij onder druk van een paar schoolgenoten iets had moeten pikken. En dat kon ik me bij hem heel goed voorstellen. Sowieso is groepsdruk bij jongeren lastig te weerstaan.

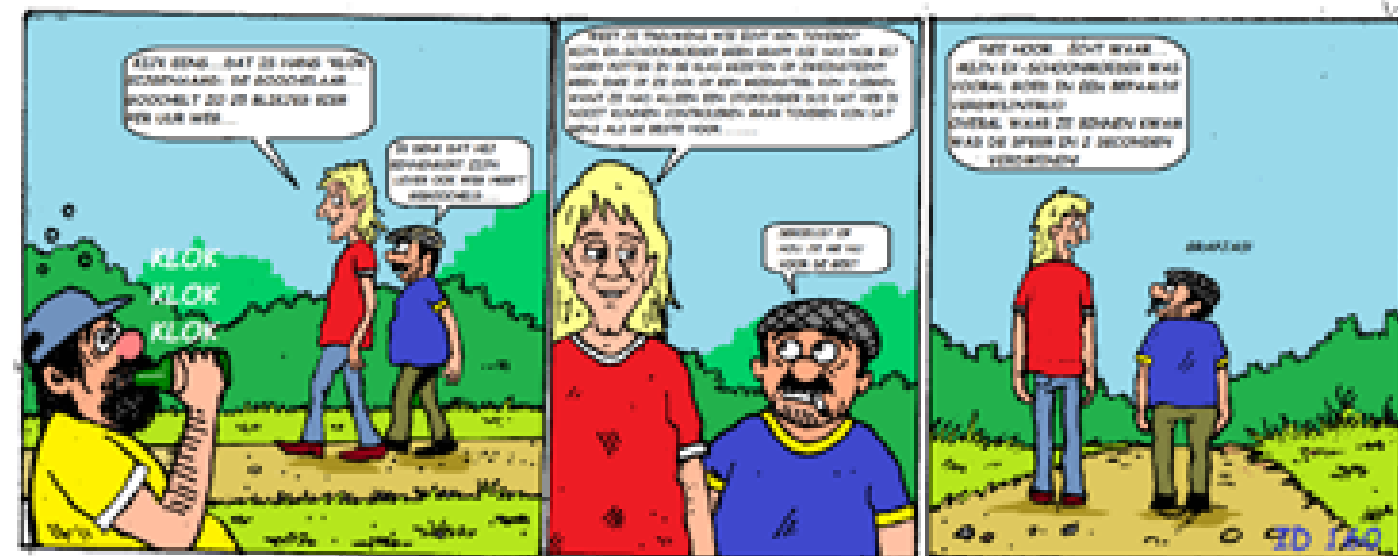
De politieman die hem verhoord had was een aardige man die ook begrip toonde voor de situatie. Met een stevige reprimande mocht A met mij mee terug naar het internaat. Etenstijd was inmiddels allang voorbij, maar we konden in de keuken zelf nog iets klaarmaken. Terwijl we samen in de keuken stonden barstte A ineens in huilen uit. 'Jullie zijn helemaal niet boos op mij! De politie niet, jullie niet, waarom niet?' 'Nee', antwoordde ik, 'we zijn niet boos maar teleurgesteld.' Een zin die menig ouder bekend zal voorkomen. Een zin die veel harder aankomt dan straffen.

Nu restte mij nog de taak om de ouders van A te pakken te krijgen. A zou namelijk dit weekend met de trein naar Duitsland gaan waar zijn ouders met het schip lagen. Maar ik wilde hem in deze toestand niet alleen laten reizen. Wat gaat er om in het koppie van een 15-jarige die net op het politiebureau heeft gezeten? In die tijd had je nog geen mobiele telefoon, sommige schippers hadden al wel een autotelefoon, zo'n lompe bak. Maar A's ouders konden alleen maar bereikt worden via een oproep door radio Scheveningen. Dat was heel omslachtig, "Wil de familie F contact opnemen met het schippersinternaat!". Als ze het bericht al hoorden dan moesten ze wachten tot ze ergens konden aanleggen, aan wal een telefoon zoeken en dan naar ons bellen.

Ondanks dat mijn dienst er al op zat, vond ik het mijn verantwoording om persoonlijk A's ouders te spreken, ik was toch zijn mentor! Maar het lukte maar niet om zijn ouders te bereiken en uiteindelijk luisterde ik toch maar naar mijn collega's, 'Wij kunnen dit ook wel hoor, ga naar huis!'

Dit voorval heeft in ieder geval twee personen iets geleerd: A heeft naar mijn weten nooit meer iets gestolen en ik heb geleerd afstand te kunnen nemen van mijn werk.

BIE PAD EN WEG

Kruiswoordcrypto

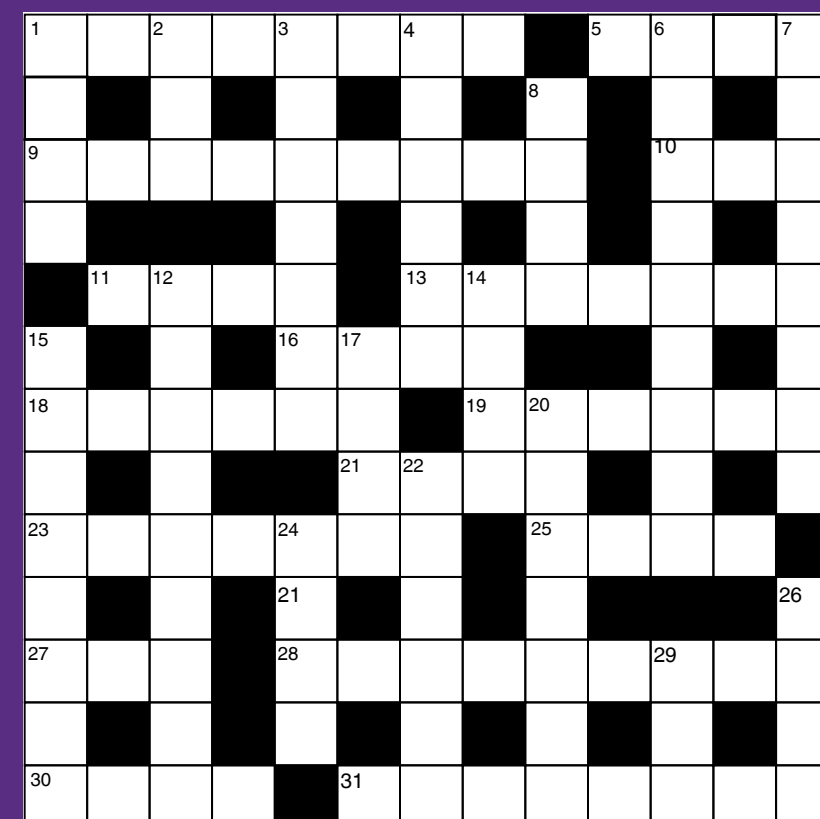
Door Luuk Kobes

Horizontaal

- 1** Habbekrats **5** Zweeds rijmschema
9 Tegenspeelster **10** Spijkerboxenmerk
11 Franse smeris **13** Squadron
16 Een tip van de sluier **18** Zeer zedig
19 Oorzakelijk begin
21 Beestje met karakter **23** Modelschets
25 Plaats **27** Ex-premier in de keuken
28 Ongezeglijk **30** Duckstadauto
31 Tuinman

Verticaal

- 1** Pantoffelheldschoeisel
2 In **3** De erg vroege ochtend **4** Pesten
6 Rupsvoertuig **7** Gasuniegebouw
8 Ondeskundige in Groningen
12 Bladwijzer **14** Oogklepperig
15 Te mooi om waar te zijn
17 Zijrivier van de Donau
20 Het aannemen van een kind
22 Griekse god **24** Napoleontisch eiland
26 ...Strawinsky, Russische componist
29 Verenwisseling

De oplossing vindt u op pagina 27

HOROSCOOP

Illustratie **Paul Kimkes**

Vissen 20 februari – 20 maart

Sluit jezelf af voor negatieve berichten. Je kunt het anderen toch nooit naar de zin maken. Het belangrijkste is dat jij je lekker in je vel voelt. Probeer regelmatig rustmomenten in te lassen zodat je wat meer kunt genieten van de dingen om je heen.

Stier 21 april – 21 mei

Muziek luisteren is echt jouw ding. Heb je weleens geprobeerd zelf een instrument te leren bespelen? Kijk maar eens of het wat voor jou is. Wat let je. In de nabije toekomst zul je een nieuwe liefde leren kennen.

Tweelingen 22 mei – 21 juni

Je staat graag in het middelpunt van de belangstelling. Door jouw gezellige aanwezigheid gaat je dit gemakkelijk af. Plan een barbecue met alles erop en eraan en maak er iets leuks van met jouw vrienden.

Kreeft 22 juni – 22 juli

Het is een beetje lastig om alle taken te combineren van afgelopen maanden. Je bruist van energie en wilt van alles doen, je loopt echter in zeven sloten tegelijk. Haal diep adem en bekijk in het moment wat echt belangrijk is.

Leeuw 23 juli – 23 augustus

Je bent aan vakantie toe. De financiën laten dit echter niet toe. Hier baal je van. Ga in de tuin zitten met vrienden en een lekker glaasje wijn. Je zult er versteld van staan hoe goed je dit doet. Een vakantie thuis is zo gek nog niet.

Maagd 24 augustus – 22 september

Een vriend en vriendin zetten jou in het zonnetje. Iedereen wist het en jij niet. Dit had je totaal niet verwacht en je bent helemaal overrompeld. Geniet ervan en laat het heerlijk over je heen komen.

Weegschaal 23 september – 22 oktober

Koop een leuk cadeautje voor iemand die jouw hulp nodig heeft. Dit geeft je een goed gevoel en daar heb je veel behoefte aan. Ga echter niet op roze wolken lopen want daar glij je net zo snel weer vanaf als je te hoge verwachtingen hebt. Balans is het sleutelwoord.

Schorpioen 23 oktober – 21 november

Het wordt nodig tijd voor een bezoekje aan de tandarts. Dit ben je totaal vergeten. Maak snel een afspraak voor de vakantie anders zul je een dikke rekening krijgen die niet door jouw verzekering wordt vergoed.

Boogschutter 22 november – 21 december

Je begint aan een nieuw project met iemand samen. Jullie kunnen goed samenwerken. In jouw privéleven gaat het minder goed. Laat dat voor wat het is. De dingen lopen even anders dan jouw verwachtingen.

Steenbok 22 december – 20 januari

De Steenbok denkt vaak een beetje te zwart-wit. Wanneer je de dingen in perspectief zet, zul je zien dat alles wel meevalt. Thuiswerken bevalt prima, je kunt je eigen gang gaan. Ga naar buiten en kijk eens wat meer naar de vogeltjes en de natuur.

Waterman 21 januari – 19 februari

De financiën staan er goed voor. Dit geeft rust. Je kijkt of er mogelijkheden zijn een eigen huis te kopen. Hier krijg je veel energie van. Je vraagt een goede vriend te helpen dit plan te verwezenlijken en ziet in je dromen al hoe een toekomstige plek er uit komt te zien.

RAM

21 maart - 20 april

In je werk ga je rechtstreeks op jouw doel af en je verspilt geen tijd met uitstellen. Thuis kun je als de beste lummelen. Jouw vriend(in) wil buiten sporten en daar heb je helemaal geen zin in. Zeg gewoon dat je niet wilt en probeer er niet met alle geweld onderuit te komen.

Mantelkat

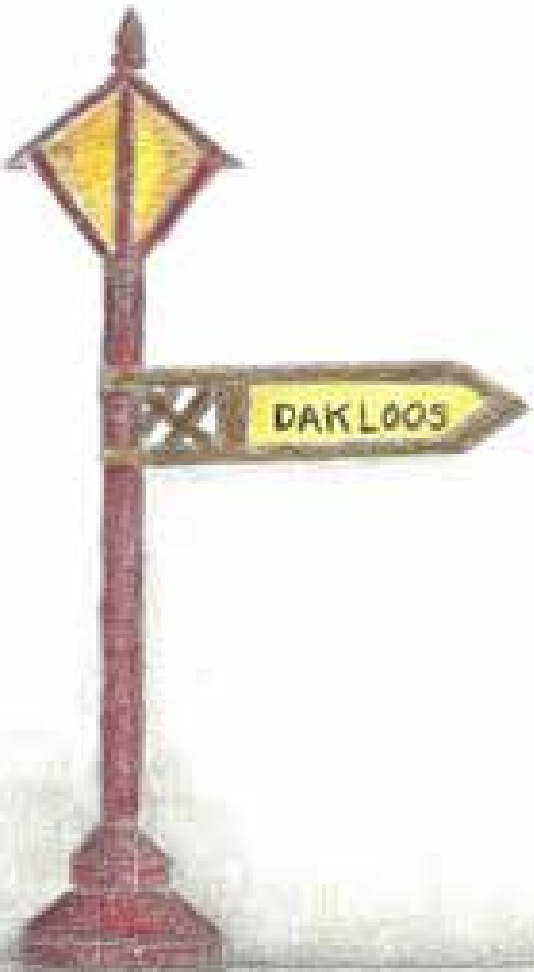
Door **Wietske Aupers** Illustratie **Pim de Boer**

Rinus is een rooie kat van een jaar of 13. Ze woont op het Groningse platteland, samen met een mensenvrouw met schizofrenie en een angst-dwangstoornis. In de Riepe beschrijft ze wat het betekent om mantelkat van een psychiatrisch patiënt te zijn.

Ik kan bij de computer, want ze is weer op pad. Aan het wandelen, en dan steeds met een grote boog om honden en hondenbezitters heen. Afstand houden, ook z’n ding. Wij katten hadden altijd al een ‘pak-‘m-beet-drie-meter-samenleving’. En als je een andere kat tegenkomt die zich niet aan die drie meter afstand houdt, dan moet je gewoon gaan blazen. Ja daar komen druppeltjes bij vrij, maar die komen ook bij ons zo’n anderhalve meter ver. Als de ander genoeg schrikt, dan komt ie echt niet dichterbij dan een metertje of twee. Wij komen alleen dicht bij elkaar als het Lente is. Vroeger had ik hier twee buurkatten, we noemden ze de Schurk en de Grote Schurk, omdat ze al den donder op mijn, vooruit ons, terrein probeerden te komen. Net als de Cyper, die kwam van verder weg, maar wist ook niet van afstand houden. Daar heb ik aardig wat naar geblazen en al zeg ik het zelf, als vrouw alleen lukte me dat toch aardig.

Daar kan geen quarantaine tegenop. Behalve een keer in de Lente, toen heb ik zowel de Grote Schurk als de Cyper een keer heel dichtbij laten komen. En ja, dat zou je nu een onaanvaardbaar risico noemen, maar toen, er zijn twee prachtige kindjes van gekomen, waar ik nog met weemoed aan terug denk. Dat zouden mensen ook moeten doen, eens met weemoed terugdenken aan de tijd van contact. Er kwamen in later jaren geen kindjes bij, maar dat besluit heb ik niet zelf genomen.... Maar goed, tegenwoordig verdedig ik het erf en houd iedereen ver weg, ook voor haar want ze houdt niet van de geur van vreemde katers in het huis en is daar tegenwoordig nog spastischer over dan eerst. Ze durft ze nu niet beet te pakken en er uit te zetten. Dus het gaat met ksst, ksst. Ze zou toch zelf ook gewoon echt kunnen blazen als er eentje binnenkomt? Scheelt mij ook weer werk. En dan honden, die zitten vaak toch aangelijnd, vind ik eigenlijk een teken van een slap karakter, maar nu komt het mooi uit toch? En anders houden de baasjes ze echt wel bij zich. Ze is weer terug van de wandeling. Gaat haar handen wassen ook al heeft ze onderweg niks aangeraakt. Ik spring nog net op tijd van het bureau.

STRAATKLINKERS

Door Bert Weggemans Illustratie Marja Hillenga

DE RIEPE BUSINESSCLUB

De bedrijven in dit overzicht ondersteunen De Riepe. Wilt u als bedrijf ook bijdragen? Dat kan, neem gerust contact met ons op: 050-5791818 (09:00-13:00 uur).

Aksion
Als de zon, tekentherapie
Dagblad van het Noorden, (NDC mediagroep)
De Haan Advocaten & Notarissen , Groningen
De Huismeesters, Groningen
Digno BV, Haren
Dik Bike Centre, Groningen
Doesburg autoverhuur, Groningen
Dries Rolde BV
Dunk
Forum Groningen
Gemeente Groningen SoZaWe
Groningen Seaports
Groninger Kredietbank
Ingenieursbureau Wassenaar, Haren
Klooster Reizen, Haren
Kluzzenbedrief Jan
Kompas Zuidlaren
Lightwave, Groningen
Lotus uitvaart, Thesinge

Bewindvoering en inkomensbeheer
Tekentherapie, opleiding en begeleiding
Nieuws uit Groningen/Drenthe
Strafrechtadvocatuur
Woningcorporatie stad Groningen
Informatietechnologie
Van ventiel tot helm
Van sjoband tot aanhangwagen
Installatietechniek
Deskundigheid in de geestelijke Gezondheidszorg
Boeken, films en events
Wij is dichtbij
Havendienstverlening
Sociale hulpverlening
Complexe constructies ontwerpen
Reisbureau
Veur putjederij in en omt hoes
Specialist in financiële zorgverlening
Spirituële opleidingen
Uitvaartverzorging en -begeleiding

Metaware BV, Groningen
Mamamini Helpman
New Nexus, Tynaarlo
Noback Ingenieursbureau, Groningen
Noorderlink, Groningen
Noorderpoort, Groningen
Old Burger Weeshuis, Leeuwarden
't Oortje Sieraden, Groningen
Patrimonium, Groningen
Pinkster schilderwerken, Assen
Praktikos, Assen
Preventief Veiligheidsdiensten BV, Groningen
Rijsschool Gerald, Peize
Rottinghuis aanemingsbedrijf BV, Groningen
Schilders de Vries, Groningen
Stichting Terwille, Groningen
Tandartsenpraktijk De Verbetering, Groningen
Tekstlabel Amber Boomsma, Leeuwarden
Verslavingszorg Noord Nederland, Groningen
Willem Rietman Interieur Tynaarlo

Cloudoplossingen managementsystemen
Goededoelenkringloop
IT consultancy- en adviesbureau
Techn. natuurk. berekeningen en ontwerpen
Vacatures Noord Nederland
Beroepsonderwijs in Groningen/Drenthe
Ontwikkelen op sociaal, cultureel gebied
Oorbellenspecialzaak
Christelijke woningstichting
o.a. binnen-/buitenschilderwerk
Trainingsbureau
Gastvrij beveiligen
Auto- en motorrijsschool
Allround bouwbedrijf in het Noorden
Sterk in duurzaam ondernemen
Vrij van verslaving
Gezond begint in de mond
Freelance schrijfprofessional
Perspectieven bieden
Meubilair op maat

Tussen vuilcontainer en lantaarnpaal

Alles wat van mij is,
Van mij wàs -
Toen het nog
In mijn huis stond,

Toen dat huis nog
Mijn plek, mijn woning, was, -

Zie je nu staan, daar,
Tussen vuilcontainer en lantaarnpaal.

Ben te moe, nu,
Om alles op te ruimen,
Te moe om alles dat van mij was
Op te laten ruimen.

Overladen met schulden
Ben ik uit mijn eigen huis gezet.

Wat er nog van mij over is?
Wat ik nu nog ben?

Ik ben nu dakloos, ja!

Maar ik beloof je dat ik uit schaamte
Met bijna gesloten ogen op straat zal zwerven,

Net zo lang tot ze weer open gaan,

En ik mezelf weer vinden,
Mezelf weer accepteren kan.

Volgende maand in De Riepe:

FC Groningen

Zoals elke profvoetbalclub hebben de 4 noordelijke profclubs ook een maatschappelijke tak. In deze artikelenreeks wil ik een aantal van die projecten belichten. In deze tweede editie is het de beurt aan de Trots van het Noorden.

En verder:
- Handje Hulp
- Edanzgenieter en levensgenieter

Deze zal verschijnen rond 1 mei 2021

OPVANGINSTELLINGEN

GRONINGEN

GRONINGEN
Dagopvang
Leger des Heils
Kostersgang 28
9711 CX Groningen
tel. 050-313 36 60
Dagelijks van 12.00 – 17.00 uur

Open Hof
Spilsluizen 5
9712 NR Groningen
tel. 050-312 21 22
ma t/m vr. 10.00 – 12.00 uur
zo t/m vr. 19.30 – 21.00 uur
Zondagavondviering om 18.45 uur

Twaalfde Huis
Eemskanaal Noordzijde 32a
9713 AB Groningen
tel. 050-579 78 45
Ma t/m vr. 9.30-16.30 uur

Beschermd Wonen (Vast&Verder)
Damsterdiep 267, 9713 EE Groningen

24-uurs opvang
Algemene opvang
Van Heemskerckstraat 75
9726 GH Groningen
tel. 050-599 14 20, www.hetkopland.nl

Hoendiephuis, voor jongeren
Noorderstationsstraat 88
9717 KR Groningen
tel. 050-599 14 20, www.hetkopland.nl

Ommelandershuis
Woonvoorziening (Beschermd wonen)
Schoolstraat 11
9712 JP Groningen
tel. 050-599 14 20, www.hetkopland.nl

LIMOR woonvoorziening Hiddemaheerd
Hiddemaheerd 112
9737 KX Groningen
tel. 0900-4857545
058-215 16 94, www.limor.nl

Nachtopvang
Het Kopland
Schoolstraat 9
9712 JP Groningen
tel. 050-599 14 20, www.hetkopland.nl
dagelijks 21.00-10.00 uur
zon- en feestdagen van 21.00 tot 11.00 uur
Aanmelden en binnenkomen om te kijken of er plek is kan vanaf 21.00 uur tot 23.00 uur. Ook kun je maandag t/m vrijdag tussen 10:00 uur en 11:00 uur aan de Schoolstraat 3 langskomen om je aan te melden.

APPINGEDAM
LIMOR woonvoorziening
Vangnetvoorziening Cornelis Albertsstraat
Cornelis Albertstraat 7
9901 EJ Appingedam
tel. 0900-4857545
www.limor.nl

HOOGEZAND
Sociaal Pension Hoogezand
Mansholtstraat 1-a
9602 SB Hoogezand
tel. 0900-118 88 81
www.zienn.nl

VEELERVEEN
Reïntegratie-centrum
De Spetse Hoeve
Spetsebrugweg 4
9566 TK Veelerveen
tel. 0597- 541 341

VEENDAM
24 uurs opvang
LIMOR Woonvoorziening
Burgemeester Bosscherstraat 10
9641 NG Veendam
tel. 0598-615111
www.limor.nl

LEEK
Crisisopvang Leek
Oldebertweg 61
9351 PC Leek, tel. 0900-118 88 81
www.zienn.nl

WINSCHOTEN
Dagbesteding Werkpro
Papierbaan 60
9672 BH winschoten
tel. 059-743 3004

DRENTHE

ASSEN
Kommarin
Maatschappelijke Opvang voor dak- en thuislozen Assen
Havenkade 16
9403 AH Assen
tel. 088-8393381

Openingstijden:
Dagopvang:
ma t/m vr 10:00-15:00 uur
Nachtopvang:
dagelijks 21:00-09:00 uur

Leger des Heils
Kortdurende opvang en beschermd wonen
Maria in Campislaan 257
9406 JG Assen

NIEUW-AMSTERDAM
24-uurs opvang en nachtopvang
Leger des Heils
Zijtak WZ 125
7833 BE Nieuw-Amsterdam
tel. 0591-551 020

EMMEN
Dagopvang
Leger des Heils
Verlengde Spoorstraat 11
7811 GA Emmen
tel. 0591-658 233
Geopend ma t/m vr. 10.30-16.30 uur

Leger des Heils
Beschermd Wonen Boshuis
Boslaan 138
7822 EP Emmen

HOOGVEEEN
Dagopvang
Beukemaplein 14
7906 AK Hoogveen
ma tm vr. 10.30-16.30 uur

FRIESLAND

DRACHTEN
Sociaal Pension Drachten
Stationsweg 118
9201 GS Drachten
tel. 0900-118 88 81
www.zienn.nl

LEEUWARDEN
Dagopvang
Leger des Heils
De Tuinen 32
8911 KE Leeuwarden
tel. 0900-118 88 81
geopend 10.00-16.00 uur
(woensdag 12.00-16.00 uur)

Zuidergrachtswal 15-16
8933 AD Leeuwarden
tel. 0900-118 88 81
geopend 10.00-16.00 uur
www.zienn.nl

Algemene Opvang
Nieuweweg 3
8911 LK Leeuwarden
tel. 0900-118 88 81
www.zienn.nl

d' Ambacht
Cornelis Trooststraat 48
8932 BR Leeuwarden
tel: 058-299 99 30
dambacht@werkpro.nl

Huis voor Jongeren
Huizumerlaan 101
8934 BE Leeuwarden
tel. 0900-118 88 81
www.zienn.nl

Zorgopvang
J.H. Knoopstraat 2
8933 GS Leeuwarden
tel. 0900-1188881
www.zienn.nl

Sociaal Pension Hoekstersingel
Hoekstersingel 51-53
8922 AM Leeuwarden
tel. 0900-188 881
www.zienn.nl

Sociaal Pension Bonifatiusplein
Bonifatiusplein 19
8911 JT Leeuwarden
tel. 0900-188 88 81
www.zienn.nl

Nachtopvang
Oostergoweg 1 (Wirdumerpoort)
8911 MA Leeuwarden
tel. 0900-118 88 81
www.zienn.nl

Aanloophuis Leeuwarden
Bagijnestraat 36
8911 DR Leeuwarden
tel. 058-212 72 37
www.aanloophuisleeuwarden.nl

LIMOR Crisisopvang en woonvoorziening de Kei
De Kei 5
8918 AR Leeuwarden
tel. 0900-485 7545
www.limor.nl

ENGWIERUM
Leger des Heils
Beschermd Wonen
Fjellingsreed6
9132 EN Engwierum

BURGUM
Crisisopvang Burgum
Prinses Margrietstraat 63
9251 HB Burgum
tel. 0900-118 88 81
www.zienn.nl

HEERENVEEN
Aanloophuis de Brege
Herenwal 2
8441 AZ Heerenveen
0513-625 926
www.aanloophuisoerdebregel.nl

SNEEK
Sociaal Pension Sneek
Lemmerweg 53
8606 AA Sneek tel. 0900-118 88 81
www.zienn.nl

De Herberg
Vier kamers voor dak- en thuislozen, verblijf maximaal 2 maanden
Kloosterdwarstraat 3
8603 AG Sneek
Herbergtelefoon: 06-235 415 65

LIMOR Crisisopvang Gonggrijpstraat
Gonggrijpstraat 9
8607 BD Sneek
tel. 0515-43 08 12
www.limor.nl

STRAATKANJERS

Vichete Calderas

Door **Dick Bijmolt**
Fotografie **Jaap ten Hoove**

Hij heeft een wat droevige oogopslag. Een Roemeen van achter in de vijftig. Een mooie kop met een pet erop. Hij zou hier eigenlijk niet moeten zijn, maar hij heeft net als andere Roemeense Riepeverkopers weinig keus. Zijn familie woont in Resita, een prachtige stad in het Westen van dat land. Zijn beide dochters hebben een verstandelijke beperking en zijn moeder is erg ziek. Die wonen daar allemaal in hetzelfde huis met de kleinkinderen, wat daar normaal is. Als het reizen weer mogelijk is, gaat Vichete in augustus erheen. Hij heeft dan genoeg geld gespaard om daar de dingen te kopen die ze nodig hebben. De kinderen hebben dan vakantie. Hij is nu drie jaar in Nederland en verkoopt de krant in Dokkum, Marum, Heerenveen en Sneek. In deze coronatijd verkoopt hij weinig kranten, de mensen zijn bang voor contact. Bij sommige winkels zoals de grootste kruidenier mogen ze niet meer staan. De politie is al op hen afgestuurd. Toch is hij tevreden met het leven hier. De mensen zijn open en vriendelijk. Vichete blijft hier voorlopig zijn kranten wel verkopen.